

TEMA: SAMVÆRETS PÆDAGOGIK

Rasmus Kjær

Mere end undervisning og læreplaner – om samværet som pædagogisk kategori

Den pædagogiske hverdag på skoler og uddannelsesinstitutioner består ikke kun af undervisning. I løbet af en skoledag opstår samvær på kryds og tværs af både obligatorisk undervisning og fritid, men selvom samværet foregår i et pædagogisk miljø behøver det som sådan ikke at være pædagogisk værdifuldt. Som udgangspunkt for at overveje samværets betydning og værdi som pædagogisk kategori, spørges der for det første til, hvornår et samvær er pædagogisk efterstræbelsesværdigt men også til hvordan samværet overhovedet kan begribes i en pædagogisk kontekst. Artiklens budskab er, at et pædagogisk værdifuldt samvær må være et samvær, som giver anledning til nye og flere samværserfaringer, og at samspillet mellem pædagogiske samværsformer med fordel kan begribes gennem et praksisfærisk perspektiv, hvor de enkelte samværsaktiviteter anskues i vekselvirkningen mellem flere forskellige samværsfærer. Det åbner for forståelsen af, hvordan forskellige samværsformer i løbet af en skoledag bliver afgørende for undervisningens kvalitet som erfaringsbærende samværsaktivitet.

Ann Sofie Brink Pedersen

Formaliseret samvær i heldagsskolen

Fritidspædagogik, fritidsrelateret aktivitet og pædagogens rolle i skoleregi var centrale og omdiskuterede elementer i forbindelse med den seneste helhedsfolkeskolereform. Særligt aktivitetstimerne satte sindene i den politiske verden i kog. Artiklen her er en rejse ind i en heldagsskole, hvor fritidselementet er en integreret del af skolens hverdag. Her skal vi opholde os ved mine empiriske iagttagelser af hvilke former for samvær, børn imellem, en fritidsrelateret aktivitet som frikvarter indbyder til i en tid, hvor skole og pædagogik også indgår som midler for statens konkurrencedygtighed.

Ida Baggesgaard Sterndorff

Frikvarterets fænomenologi

For de fleste er frikvarter et genkendeligt fænomen, som både børn og voksne associerer med visse oplevede indtryk, begivenheder, skolekammerater og omgivelser. I nærværende artikel belyses frikvarteret som fænomen og sætter i den forbindelse fokus på en ofte overset del af skolehverdagen i forskningsmæssig øjemed. På baggrund af adspurgte børns udsagn og fremstillinger af, hvad der foregår i deres frikvarterer samt hvad der har betydning for dem, stilles der skarpt på frikvarter som tidsrum og sted i børnehøjde.

Martin Blok Johansen

Det intimiserede samvær

Lærerne i det kommunale projekt, som udgør artiklens empiriske materiale, omtaler først og fremmest omtaler den gode lærer med en retorik, der indeholder ord og vendinger, som man ellers typisk ser knyttet til mere intime relationer mellem fx kærester, nære venner eller forældre og børn: Man skal give noget af sig selv, man skal have hjertet med, og man skal oparbejde et tæt forhold til sine elever. I artiklen identificeres dette som intimitetsretorik, og det er antagelsen, at intimitetsretorikken har sat sig på lærernes italesættelse af den gode lærer og er blevet den dominerende måde at omtale en god lærer på.

Camilla Hutters og Susanne Murning

Klasserumsklima som betingelse for elevernes læring i gymnasiet

Gymnasiet har fået en inklusionsopgave. Det er en opgave, der ikke alene kan forstås som didaktisk opgave, men også som en relationel og social opgave, som handler om de måder eleverne er sammen på og etablerer relationer på. Den ramme, som skole og lærere sætter omkring elevernes læringsrelationer har stor betydning for, hvilke former for samvær der udspiller sig i undervisningen. I artiklen viser vi hvordan samværet mellem eleverne kan udspille sig ret forskelligt alt afhængigt af om det klima, der dominerer i klassen er præget af en performancekultur eller en læringskultur. Det betyder også, at betingelserne for at inkludere forskellige elever som en følge heraf er meget forskellige.

Jonas Møller og Rasmus Kjær

Samvær løfter fagligheden – Et højskolepædagogisk blik på forholdet mellem undervisning og samvær

Samværet på de danske højskoler har altid været vægtet som et afgørende element i elevernes dannelsesproces. Siden 1993 har skoleformen endda været lovmæssigt forpligtet på at tilbyde eleverne samvær. Samværet på en højskole skal på lige fod med undervisningen medvirke til at løfte skolens værdimæssige mål og Der argumenteres for, at grænserne mellem undervisning og samvær i praksis er flydende og at højskolens pædagogiske samvær ofte glider ind og ud af både et undervisende, et perspektiverende, et strukturerende og et spontant samvær. Budskabet i artiklen er, at dette samspil løfter den faglige udvikling. Pointen er, at samværet uden for undervisningen inddrages som perspektiver i den faglige undervisning, mens fagindholdet fra undervisningen ofte bliver indholdsbestemmende for elevernes samvær uden for undervisningen. Forudsætningen er dog, at samværet ansues som en overkategori for alle højskoleaktiviteter, og at højskolelæreren vedkender sig en højskolepædagogisk professionalitet forstået som den reflekterede overvejelse over samspillet mellem undervisning og samvær i et eksamens- og pensumfrit kostskolemiljø.

